

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 18-01-2021
Enhed: FOPS
Sagsbeh.: SUMLPE
Sagsnr.: 2100303
Dok. nr.: 1541172

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 4. januar 2021 stillet følgende spørgsmål 539 (alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (DF).

Spørgsmål 539:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke muligheder man har for at gøre brug af frit valg i forbindelse med stofmisbrugsbehandling. Kan en kommune fx afslå dette med henvisning til, at kommunen ikke har indgået en samarbejdsaftale med det pågældende sted?”

Svar:

Både sundhedsloven og serviceloven indeholder regler om frit valg i forbindelse med stofmisbrugsbehandling. Nedenfor redegøres først for reglerne i sundhedsloven og dernæst for reglerne i serviceloven.

Efter sundhedsloven er den enkelte kommune forpligtet til at tilbyde personer, som har bopæl i kommunen, og som har et stofmisbrug, lægelig stofmisbrugsbehandling, hvilket i praksis vil sige substitutionsbehandling for misbrug af heroin og andre opioider, under forudsætning af, at der er indikation for behandlingen.

Personer, som efter henvendelse til bopælskommunen visiteres til lægelig stofmisbrugsbehandling, har ret til at vælge at blive behandlet på en anden offentlig eller privat behandlingsinstitution end den, hvortil der er visiteret, med mindre der er tale om lægelig behandling med heroin.

Når retten til frit at vælge behandlingsinstitution ikke omfatter lægelig stofmisbrugsbehandling med heroin, skyldes det, at denne behandling er særegen og adskiller sig fra anden lægelig stofmisbrugsbehandling ved bl.a. kun at finde sted på nogle få behandlingsinstitutioner, som opfylder særlige krav med hensyn til bl.a. organisation og personale, og i overensstemmelse med særlige regler om bl.a. indikation for og inklusion i behandling.

Det er en forudsætning, at der på den valgte behandlingsinstitution er etableret tilbud om lægelig stofmisbrugsbehandling. Det vil der kunne være på kommunale institutioner såvel som på regionale og private institutioner, hvormed en kommune har indgået aftale om tilvejebringelse af behandlingstilbud. Derfor vil en person også kunne vælge en institution, hvormed en anden kommune end personens bopælskommune har indgået aftale. Bopælskommunen vil således ikke kunne afslå personens valg med henvisning til, at kommunen ikke selv har indgået en aftale med institutionen.

Retten til frit at vælge at blive behandlet på en anden offentlig eller privat behandlingsinstitution end den, hvortil bopælskommunen har visiteret, omfatter også en ret til at vælge en af kommunens andre institutioner, hvis kommunen har etableret flere, såvel som en ret til at vælge bopælskommunens egen institution, hvis kommunen har etableret en sådan, men har visiteret til en anden kommunal, regional eller privat institution.

Retten til frit valg modsvarer ikke af en pligt for den anden offentlige eller private behandlingsinstitution, som en person ønsker at vælge, til at tilbyde personen behandling. En institution kan således afvise at modtage en person, som har valgt institutionen.

Dette gælder uden begrænsninger for private behandlingsinstitutioner, mens offentlige institutioner, herunder bopælskommunens egen eller egne, kun kan afvise at modtage en person, som har valgt institutionen, hvis det er begrundet i kapacitetsmæssige hensyn. En afvisning kan fx begrundes i, at modtagelse af en person, som har valgt institutionen, vil indebære en risiko for, at en kommune ikke vil kunne opfylde sin forpligtelse til at tilbyde egne borgere lægelig stofmisbrugsbehandling, hvor behandlingen i overensstemmelse med kommunens tilrettelæggelse af tilbuddet sædvanligvis finder sted, eller en risiko for, at en kommune eller en region ikke vil kunne opfylde sin forpligtelse til efter aftale med en kommune at tilvejebringe tilbud om lægelig stofmisbrugsbehandling til denne kommunes borgere.

Retten til frit at vælge at blive behandlet på en anden offentlig eller privat behandlingsinstitution end den, hvortil bopælskommunen har visiteret, gælder for alle personer, som visiteres til lægelig stofmisbrugsbehandling. Retten kan således ikke begrænses med den begrundelse, at hensynet til personen, som er visiteret til lægelig stofmisbrugsbehandling, taler herfor. Autorisationslovens krav om, at læger er forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, vil dog kunne være til hinder for, at den lægelige stofmisbrugsbehandling kan finde sted på den valgte institution. Det vil fx kunne være tilfældet, hvis den ordinerende læge på den valgte institution vurderer, at geografisk afstand mellem bopæl og institution umuliggør tilstrækkelig hyppig kontakt med den konkrete person, eller at der ikke kan sikres den fornødne sammenhæng mellem på den ene side den lægelige stofmisbrugsbehandling og på den anden side den sociale stofmisbrugsbehandling og indsatsen mod de sociale problemer, som personen i øvrigt måtte have.

Om reglerne i serviceloven har Social- og Indenrigsministeriet oplyst følgende, hvortil Sundheds- og Ældreministeriet kan henvise:

”Kommunerne er efter servicelovens § 101 forpligtet til at tilbyde social behandling til personer med et stofmisbrug.

Personer med et stofmisbrug, der er visiteret til behandling, har ret til at vælge mellem offentlige eller private behandlingstilbud, som er godkendt af socialtilsynet og registreret i Tilbudsportalen. Det valgte tilbud skal være af tilsvarende karakter som det, kommunen har visiteret til. Der vil derfor ikke være frit valg mellem ambulant, dag- og døgnbehandling, og det vil heller ikke nødvendigvis være alle godkendte behandlingssteder, som er relevante for det planlagte behandlingsforløb.

Godkendte private, ambulante behandlingstilbud er også omfattet af det frie valg. Det frie valg er således ikke indskrænket til de lokale tilbud eller til tilbud, som kommunen normalt anvender. Det frie valg gælder alle tilbud, forudsat at der er tale om tilsvarende tilbud, der kan opfylde det, som borgeren er visiteret til. En kommune kan ikke afvise valg af et andet tilbud med den begrundelse, at der er tale om et for dyrt tilbud. Et afslag vil kunne indbringes for Ankestyrelsen.

Retten til at vælge gælder for alle visiterede personer med et stofmisbrug. Efter bestemmelsen i servicelovens § 101, stk. 7, kan retten til at vælge imidlertid begrænses, hvis hensynet til personen med et stofmisbrug taler herfor. Med undtagelsesbestemmelsen er der taget hensyn til situationer, hvor personer med et stofmisbrug, der også har svære psykiatriske lidelser, i nogle tilfælde kan savne evnen til at træffe et rationelt valg i en sådan grad, at personen med et stofmisbrugs valg ikke tilgodeser behandlingsbehovet.

Kommunen skal informere borgeren om muligheden for at vælge mellem offentlige og private behandlingstilbud af tilsvarende karakter som det, kommunen har visiteret til.

Kommunen skal efter servicelovens § 101 a tilbyde anonym, ambulans behandling af stofmisbrug. Kommunen skal indgå aftale med to eller flere leverandører af tilbud om anonym, ambulans behandling af stofmisbrug, hvoraf mindst ét tilbud skal være beliggende uden for kommunen. Borgeren kan benytte de behandlingstilbud, som kommunen har indgået aftale med.”

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Lars Petersen